

AZ UTOLSÓ FELVONÁS

– Nem vagyok egy reneszánsz ember, kérem. Még csak romantikusnak se mondanám magam – nagyot sóhajtott, mint akinek nyomja valami a lelkét.

– Nehéz napom volt. Akarja, hogy elmeséljem? – nézett kérdőn a kifejezéstelen arcra. – Nem? Rendben, ahogy óhajtja. Ígérem, meg se szólalok többet, hallgatok, mint a sír. Így szokták mondani ugyebár – saját viccén földerülve elmosolyodott. Aztán, mint aki semmit nem ígért előzőleg, rezzenéstelenül folytatta: – Ó, én megértem, hogy ebben a helyzetben nem izgatja miért nyírtam kopaszra azt a kiállhatatlan szipirtyót ott a sarokban. Jó nagy kalamajka lett belőle. Ki akarnak rúgni. Hiába próbálnak eltávolítani, nem fog sikerülni. Köztünk szólva, nagyon élveztem, remek multság volt – mondta csibészes vigyorral félresandítva a sarok felé. – Csodálatos paróka készül majd belőle. Neki meg, legyünk őszinték, már úgysem kell. Nem kértem sokat, áron alul adtam egy törzsvevőmnek. Én mosom kezeimet! – azzal kesztyűs kezeit fölemelve, úgy mutogatta azokat, mintha azt bizonygatná, neki nincs takaragatnivalója.

– Állandóan mosom, erre különösen odafigyelek – hirtelen jött izgalommal fölugrott a székről. – Nézz! – lehúzta kesztyűjét. – Ezt a heget itt a jobb hüvelykujjamon, látja? – szinte belenyomta páciense szemébe, miközben a bal mutatóujjával bökdöste sebhelyét. Aztán ugyanolyan hirtelen, nyugodtan visszault a helyére. Hosszú percekig hallgatott. Figyelmét lekötötte egy kényes művelet, amit nagy gondnal, és hozzáértéssel végzett.

– Évekkel ezelőtt történt, fogszabályzót hordott. Nem tudták időben eltávolítani. Persze, hogy nekem kellett megoldani. Épp csak egy pillanatra fordultam el, már meg is harapott a bestia. Azelőtt sem voltunk túlságosan jóban, de ez azért túlzás volt. Fertőzést kaptam. Két hétig nem dolgozhattam. Tudja kiket kellett e miatt visszatámasztanom? Még most sem tudok aludni, ha rágondolok. Képzelve, pont akkor hozták be a nagyfőnököt. Úgy hallottam, még a bőre alatt is pénz volt – súgta, mintha attól félne, meghallja valaki. – Ha akkor én őt a kezeim közé kaphattam volna! – elmerengett. – Bár lehetséges, hogy már előttünk tisztára mosták. Tőle biztosan nem tudjuk meg – zavartan, mintha valami kényes témát érintett volna, pozíciót váltott.

– Tudja, kedves, sokan vannak itt, akik szavak nélkül is értem kiáltanak. Én hallok kérem, minden segélykiáltást hallok. Ma sem kellett volna egy ilyen kis apróságból ekkora ügyet keríteni. Bár, ha jobban belegondolok, az úgy volt... pardon, hogy ne is folytassam? Természetesen, ahogy a kedves vendég óhajtja – arcán csalódás tükröződött.

– Ne szabadkozzon, kérem! Miért is neheztelnék ezért az apró udvariatlanságért? Az ön helyzetében ez teljesen érthető. Még nem járt itt, nem tudhatja, hogy megy ez nálunk. Kénytelenek vagyunk élvezni egymás társaságát, és senkinek se ártunk vele, ha közben ismerkedünk. Könnyebben megy a munka, az idő is telik. Aztán, mikor az ember nyugdíjas éveiben visszagondol ezekre, a megindító találkozásokra, rövid légyottokra, földerül tőle a lelke – megállt a keze egy pillanatra. – Az a sok izgalmas test! Sok mindent láttam és hallottam ezen a helyen, el se hinné mi mindent. Magának elárulhatom, tudom, hogy megbízhatok önben, ezt én mindig megérzem – óvatosan körülnézett, majd halkán a nő fülébe sűgött: – Megfordult a fejemben, hogy könyvet írok – főlegyenedett, várta a hatást. – Miről? Hogyhogy miről? Van fogalma róla, ki mindenki fordult meg az elmúlt harminc évben ezen a helyen, a legapróbb anyajegyükig föltárulkozva szemeim előtt? Világsiker lenne – jelentette ki határozottan. Kivárt. – Kegyed nem így gondolja? – fürkésző pillantással figyelte a másikat, aki fölpeckelt szájjal, sorsába beletörődve hallgatott.

– Óh, bocsásson meg tapintatlanságomért! Nagyon megviselhettek az elmúlt napok. Nem szükséges válaszolnia, ne erőltesse meg magát, csak fekdjön nyugodtan, és lazítson. Én majd szórakoztatom – ecset után nyúlt, rövid csend.

– Hogy akkor nem haladok a munkával? Ne butáskodjon hölgyem, én szakember vagyok. Annyi idő alatt, míg kiválasztják a virágokat, megszárad a sminkje is. Nincs nálam gyorsabb kezű mester. A többiek csak úgy hívnak: a Művész – beszéde fonala megszakadt, ijedten nézett körül. – Hol a reszelóm? Ezer bocsánat, de muszáj, hogy megmozdítam. Nagyon kíméletes leszek, ígérem. Nem kell aggódni, máskor is történt már ilyen – majd alig hallhatóan hozzátette: – Csúnya vége lett. Felkészült? Rendben, akkor most maga alá nyúlok... – egyik kezével a testet tartotta, míg a másikkal tapogatózva a szerszámot kereste. Végül beleakadtak az ujjai. A hegye beleállt a fekvő nő hátába. – Megvagy! – kiáltott föl elégedetten. – Fogom a nyelét, csak egy rántás... mély levegő... és... hopp, már kint is van – megkönnyebbült.

– Végtelenül sajnálom ezt az apró kis malórt. Remélem, nem okoztam fájdalmat? Tudja, ön ma az utolsó, és hosszú volt a lista. Ne értsen félre kedves, nem panaszkodásból mondom. Én alig vártam már, hogy találkozhassunk. Amikor megtudtam a hírt, azért imádkoztam, hogy hozzám kerüljön. Nem bírtam volna elviselni, ha egy pancser a kezei közé kaparintotta volna. Még a gondolattól is kiráz a hideg, mit művelhetett volna magával – eltávolodott páciensétől, behunyta a szemét, vett egy mély lélegzetet. – Most vagy soha. Ilyen alkalom csak egyszer adódik az életben – mormolta maga elé. Aztán fölemelte pillantását és bátran a nő szemébe nézett. – Harminc éve kellett volna elmondanom. Nem volt merszem hozzá, mert féltem, hogy visszautasít, és azt nem tudtam volna elviselni. Most eljött az ideje, hogy végre megvalljam magának az érzéseimet. Nem várhatok tovább, mert kegyednek nemsokára indulnia kell – kissé elgondolkozott, mint, aki nem tudja, hol is kezdje.

– Imádtam a feleségemet, gyönyörű, érzékeny asszony volt. Sokszor mondogatta nevetve: „Drágám, te engem még akkor is szurkálni fogsz, amikor már nem leszek.”

Rendszerint igaza volt, de, ebben az egyben tévedett. Én senkit nem utasítottam el. Mit lehet tudni, ugye? De, mikor órá került a sor, nem bírtam megtenni – könnyes szemmel folytatta: – Nem tudta meg soha, hogy már előtte szerelmes voltam egy másik nőbe. Önbe. Önt szerettem, drága művésznő. De, maga észre sem vett engem. Egy senki voltam, Ön pedig ünnepest sztár. Beletörődtem, de nem tudtam kiverni a fejből. Minden fellépésén ott voltam. Micsoda alakítások! Maga lett a múzsám. Ihletet merítettem a szerepeiből. Ha láthatta volna, milyen Ophéliák, Júliák, Nórák és Tatjánák kerültek ki a kezeim közül. Mindegyikben Önt láttam. Arról ábrándoztam, hogy itt van velem, hogy Ön az, akit mosdatok tetőtől-talpig, az Ön göndör fürtjeit fésülöm, kezemben tartom kecses bokáját, kifestem hosszú pilláit, és felöltöttem ebbe a mesés hercegnői ruhába – kifulladt a túlfűtött vallomástól, hangja rekedtté vált, végül elakadt a szava.

Kintről lódobogás hallatszott. Megjöttek. Visszazökkent a valóságba. Lehúzta kesztyűit, levetette köpenyét, kezét mosott. Vizes tenyerével, ritkás haját féloldalra simította és visszalépett a munkaasztalhoz. Tartogatott még pár kedves mondatot szíve hölgyének.

– Elmondhatatlan érzés, hogy végre így, együtt lehetünk. Megtiszteltetés volt, hogy én készíthetem föl a nagy útra. Hogy? Á, értem, bocsásson meg, hogy nem szóltam előre, meglepetésnek szántam – kihúzott egy fiókot, és elővett egy nyeles kis tükröt. – Művésznő, nézzen a tükörbe, készen van! Az első alakítása, amiben megpillantottam: Csipkerózsika, ahogy százéves álmát alussza. Életem főműve!

Eltette a tükröt, kivette a pecket a szájából, és becsukta. Odanyúlt a kitémasztott szempárhoz, eltávolította az eszközt, és tenyerét a homloktól az arccsontig végigsimítva lezárta őket. Még egyszer, utoljára, szomorúan végignézett a felkészített testen, aztán egy lágy esésű tüllfátyollal letakarta.

– Most már nyugdíjba mehetek, és megírom azt a könyvet – mondta halkán, torokát köszörülve. Odasétált a rozsdás vasajtóhoz, mindkét szárnyát kinyitotta. Ugyanekkor nyílt a külső ajtó is. A hirtelen beáramló huzattól meglibbent a fátyol.

EMMAUS

„C – D – G – A – H – C”. Valami nem stimmel, no, lássuk még egyszer: „C – D – G... G...” Jól hallottam, a „G” nem rezonál rendesen. Lehet, hogy a nyelv alá szorult egy kis lemezdarab. Na, mindegy, fontos, hogy a helyén van. Szeretek harmóniumot építeni. Különleges élmény, mikor elkészül a szerkezet és a sípok először megszólalnak.

Gyerekkoromban éreztem hasonlót, mikor a két hüvelykujjam közé simított fűszál a sok próbálgatás után egyszer csak kiadta az első hangot. Volt, amikor éleset, magasat sikított, mintha erőszakkal szakítottam volna ki belőle, aztán meggyengén, remegően sóhajtott, mint, akit álmából ébresztenek. Lassacskán sikerült megénekeltenem a fűszálakat. Egészen addig zenéltem az árokarpon ülve, míg el nem zsi-

badtak az ujjaim és ki nem száradt az ajkam. Az egyetlen s talán legnagyobb örömem ebből fakadt. Nagy kegyelem az embernek a muzsika, ha nincs más, amiben feloldozást nyerhetne. Azt hiszem ezért lettem egyházi ember. A hangok miatt.

Ma már nem piszkálom tovább, majd holnap kitakarítom. Itt hagyom a szerszámokat, reggel ezzel kezdem a napot.

Jócskán besötétedett. Hogy húz ez az ablak! Érdekes, nem szokott ennyire sűrű lenni az éjszaka. Az Esthajnal is csak pislog szerelmeset égboltja óceánján. Inkább nézem messzi világítótoronynak, mint csillagnak. Mintha egyedül, elhagyatottan hánykolódna. Reszket a hidegben. De míg él világít, akár, mint parányi mécses, iránytű az úton levőknek, hívőknek, hitetleneknek. Majd egyszer ő is kialszik végleg.

Erről jut eszembe, fogytán a készletem. Kellene gyertya, meg ennyivaló is télire. Holnap lemegyek a völgybe. Még egy hónap és leesik az első hó. A remetelakot is helyre kellene pofozni, átjárja a huzat. Agyagból tapasztottam. Ez is jól jött akkoriban, tető kellett a fejem fölé. Igen, a kápolnát építettem később. A külső fala megerezzkedett. A minap a bejáratnál meg is hasadt, még egyszer a fejemre omlik. Mindegy, tavaszig már úgysem végzek itt szertartást. Indulnom kellene, nagyon lehűlt a levegő, a hideg is kirázott.

A tűzifa! Majd' elfelejtettem. Hiába, no, magad uram, ha szolgálád nincsen. Mióta is élek itt egyedül? Lássuk csak! Jegyezni kellene a naptárba. Minek? Egyik nap, olyan, mint a másik. Különbözik is, egy remetének nincs más dolga, mint Teremtőjét szolgálni. Hová jutnánk, ha azt is föl kellene írni! Látogatók azért jönnek. Boldog, boldogtalan egyaránt. Tőlem várnak vigasztalást, tanácsot! Pedig, ha tudnák, hogy mindig a suszter cipője a lyukas. Jobb, ha nem tudják.

Reggel levezem a zászlót, meg kell javítanom a harmóniumot, amíg el nem készülök velem, nem fogadok senkit.

Már megint beragadt ez az ajtó. Na, végre kinyíltál. Itt már valamivel kellemesebb. Begyújtok a kályhába, aztán számot vetek a nappal. Azt hiszem, ma nem vacsorázom, kicsit émelyeg a gyomrom.

Úgy emlékeztem több, rőzse van. No, nem baj, ennyi is bemelegíti a szobát. Lássuk csak, hová tettem a gyufát... Furcsa. Csend van, furcsa csend van. Jesszusom, de megijedtem! Te bagoly, keress magadnak másvalakit, akit ijesztgethatsz! Hol az a fránya gyufa? Még szerencse, hogy áthoztam a kápolnából ezt a gyertyát, különben az orromig se látnék. Ebből sincs több.

Valami nem stimmel. Nem hallok ketyegést. Igaz, annyira megszoktam már, hogy föl se tűnik, csak, ha arra figyelek. De, most arra figyelek, mégse hallom! Hiába, eljárt az idő. Vagy, talán az állandó huzat ráment a fülemre. Nem, ennyire hirtelen nem sikerül meg az ember, csak, ha jól fültövön vágják. Másról van itt szó. Bocsáss meg, Uram, de későbbre halasztom veled a számadást, előbb utána kell járnom ennek a dolognak.

Csak óvatosan, a múltkor is majd' orra buktam a saját küszöbömben. Túl magasra sikeredett. Gondolhattam volna, hogy vénségemre a lábam se bírom emelni.

Lehetetlen! Megálltak! Egyszerre álltak meg! Mindegyik ugyanazt az időt mutatja. Lássuk a nagy kakukkost... érthetetlen. Ha csak az egyik, az még hagyján, esetleg kettő, három, de mind a hetvenhét!? Ráadásul egyszerre?!

Ej, Uram, Uram! Neheztelsz a percekért, amit az óráimmal töltök? Bocsáss meg nekem, de nincs másom csak a harmóniumok és a ketyegőim. Te mindig velem vagy, ismered a gondolataimat, számon tartod mozdulataimat, érzed lelkem rezdüléseit. Nem titkolhatok előtted semmit, nincs is rá okom. Híven szolgállok mióta élek, de cserébe hagyd meg nekem ezt a kis örömet, engedd, hogy az idő számon tartsa emlékeimet!

A csudába! Már csak ez hiányzott, kialudt az utolsó gyertyám is. Ekkora huzat azért nincs! Ne féljetek semmit, majd napvilágnál meggyógyítalak benneteket. De kellemetlen ez a borzongás! Vissza kell mennem a szobába begyűjtani, még megbetegszem ebben a hidegben. Majd a meleg, a meleg, az biztosan segít... Szeretem hallgatni a kályha durmolását, meg nézni a lángokat, már attól fölmelegszem.

Hogy a... ég a tűz?! Én nem gyűjtöttem be, erre azért emlékeznék. Nono, hé! Állj le szívem, állj le! Fogd vissza azokat a lovakat, ne kalimpálgj olyan hevesen, még a végén idő előtt ásnak el. Gondolkozz, öreg! Lehet, hogy valaki csúf tréfát űz veled? Elég sokáig voltam a kápolnában, volt rá ideje, hogy megállítsa az órákat. Aztán, míg én vizsgálgattam őket, valahogy beosont ide a szobába és begyűjtött. Igen, nem történhetett másképp. Egyre hűl a levegő. Hűvösebb van, mint mikor az órás helyiségbe átmentem. Talán kinyílt az ajtó, nézzük... rendesen zár. Lehet, hogy nem vagyunk magunkban, Uram? Hívatlan látogatónk érkezett. Már csak a szándékát nem ismerem. Figyelj a hangokra! Azok még sosem hagytak cserben. Várjunk csak, a rőzsék! Nem úgy ropognak, mint rendesen. Baj van. Nincs más módja, ki kell ugrasztani a nyulat a bokorból. Lássuk, mire megyünk egymással!

– Ez már skandalum! Álljon elő, aki betört a hajlékomba! Nem szégyelli magát? Nincs jobb dolga, mint egy vén remetét ijesztgetni? Ha van magában szemernyi tisztesség és féli az Urat, élém áll szemtől szembe és elmondja, mit akar! Jól figyeljen, mert csak egyszer mondom el! Biztos vagyok benne, hogy lát engem. Nem tudom, hol rejtőzik és nem is érdekel. Azt viszont tudom, hogy nem lopni jött. Az órák hiánytalanul állnak a helyükön. Ránézésre is tudom. Másom meg nincs, az életemen kívül. Hallgat!? Értem, hát akkor azért jött... az életemért. Legyen, de hadd álljak tisztán a Teremtő színe elé. Akkor én most letérdelek erre a zsámolyra és megvizsgálom a lelkiismeretemet. Addig is legyen türelemmel, és ne zavarja meg utolsó fohászomat.

Legyen meg Uram az akaratod! Elfogadom, amit kimértél rám... érdekes, most, hogy itt térdelek és mormolok magamban, már nem is félek... Engesztelődj irántam, amiért az óráim miatt megvárattalak! Most azon vagyok, ne maradjon harag a szí-

vemben az iránt, akit elküldtél értem... Virágillat?! Hálás vagyok, hogy angyal is kísérelhet. Ámen.

– Fölállok, ha nem bánja, fájnak a csontjaim, már csak rövid időre bírják a térdeplést. Jaj, de nehéz ez a rozoga test. Úgy, készen állok. Csinálja gyorsan, ez az utolsó kívánságom!

Valami mozog, Elsuhant mellettem. Képtelenség! Ez csak a kályha repedésén át-szűrődő fény játéka. Megint... jobbról, most meg balról. Újra egy... most egymás után kettő! Mi az Isten csudája – már megbocsáss Uram!

– Elég volt a komédiából! Mire vár még? Vagy úgy, forduljak meg, a szemébe kell néznom... Istenem! Ne most vedd el az eszemet! Nincs ez rendjén, ennyien egy ellen? Kik maguk? Feleljenek! A homályos kontúrokból ítélve, emberek. Miért jöttek ide éjnek évadján? Mi olyan sürgős, ami nem várhat reggelig?

– *Jó estét, Atyám! Ne olyan hangosan, még elijeszt bennünket. Kint a zászló. Mind úgy tudjuk, hogy olyankor fogad látogatókat.*

Kellemes bariton, nyugodt, jó ötvenes hang.

– Lépjenek elé! Ha békés szándékkal érkeztek, szót értünk egymással.

Ha a halál völgyében járok is, nem félek a gonosztól, mert...

– *Bocsásson meg, hogy imájába vágok, de nincs itt gonosz lélek egy se. Csupán nem állt módunkban előre bejelentkezni.*

Ugyanaz szólt. De honnan tudja, hogy imádkozom, mikor magamban teszem? Hogy nem vettem észre őket előbb?

– *Ne törje a fejét, fölösleges, és nyugodjék meg, nem bántására jöttünk ide.*

Ez egy másik hang... ismerősen cseng. Sokat használt, rekedtes tenor.

– Már, hogy nyugodhatnék meg, mikor a frászt hozzák az emberre? Aki sötétben lopva érkezik, nem járhat egyenes úton. Megettem már a kenyereim javát, igaz jobbára száraz jutott, de akkor jó volt, s ha nem volt, az se ártott. Nincs szükségem sajnálatra, se szép beszédre. Mindig kerültem az embereket, de bizonyára rászolgáltam, hogy most ők ítéljenek fölöttem.

– *Atyám, nincs rá időnk, hogy a gyónását hallgassuk, se jogunk, hogy ítélkezzünk.*

A tenor újra. Karcos, mint a nikotintól érdes torok. Hol hallottam?

– Akkor, mi dolgunk egymással, ha se számon kérni, se elveszejteni nem akarnak?

– *Hogy meghallgasson minket.*

Fiatal, szomorú alt. Fájdalommal teli.

– Előbb engedjék, hogy valahogyan világosságot teremtsék, aztán meglátjuk. A lélek dolgairól, nem beszélünk fény nélkül.

– *Szükségtelen. A mi dolgunkhoz most elég ennyi, ami van. Nagyon jól hall minket, így „lát” is, ha nem tévedek. Mellesleg, se gyufája, se gyertyája, egyik elveszett, a másik csonkig égett. Fényből akkor se jutna több, ha fölgyújtaná a kápolnáját. Épp ez ügyben járunk és sietős a dolgunk.*

Tisztán csengő mezzoszoprán. Érett, sokat tapasztalt. Mit tegyek?

– *Megmondom, mit tegyen. Jegyezze le a történeteinket! A feledés kútja visszhangozza még a hangunkat, de egyre gyengébben rezonál. Maga, Atyám, az utolsó esélyünk.*

A választ is tőle érkezett. Olvasnak a gondolataimban! Ez egyre ijesztőbb.

– Miért én?

– *Mert őrzi az időt, benne a hangot, tisztán és egyszerűen; velük az emlék, ami miniket elhagyott, nincs senki, aki emlékezne ránk. Gondoljon a harmóniumra, mintha a sípok hangjai volnánk. Érezze azt, mint amikor az első hangot meghallja! Örömet. Mire a történetünket leírja, újra indul a ketyegés, és mi kakasszóra békét találunk.*

Erőtelmes, határozott, művelt. Középkorú basszus.

– Mit nyerhetnek vele?

– *Fényt.*

Dramai szoprán! Koros. Fáradtan is gyönyörű.

– Nem látok írni és hogyan jellemeznek?

– *A történetekből majd világosság válik; a hangunk már árulkodott rólunk. Üljön az asztalhoz, van ott minden. Tegnap este írni készült, de elnyomta az álom, mielőtt neki kezdetet volna. Abból a kis gyertyacsonkból, pedig, ami kialudt, örökmécses lesz, mert úgy akarjuk.*

Az erőteljes, határozott basszus újra. Ezt hogy csinálta? Ég a gyertyacsonk az asztalon, mellette papír és a tollam. Biztosan bűvész. Láttam ilyet a cirkuszban, még nagyon kicsi voltam, de már akkor tudtam, hogy ez csak trükk. Becsapnak mindenkit, hogy aztán jót mulassanak. Biztosan ő gyújtott be a kályhába is. Időt kell nyernem valahogy.

– *Nincs idő! Se magának, se nekünk. Az idő, amit nyerni akar, most nem létezik. Nézzen ki az ablakon! Az Esthajnal, ott áll, ahol hagyta. Nincs tik-tak. Senkinek nem tesz jót vele, ha félelmében tovább várát minket.*

Borzongató hangszín! A koloratúr is kijönne belőle! A skála teljessége! Ez maga a csoda!

– *Csoda? Hol a hite Atyám? Minden másodperc, amit kívül az időn töltünk, nem hagy nyomot a teremtés oltárán. Kezdetjük végre, vagy skálázzak a végtelenségig?*

Haragos egy teremtés! Ha jól sejtem van még pár hang abban a kútban.

– *Sejtéseket nem igazolhatunk, de mire a végére érünk, meglesznek a válaszok is.*

Kislányos, játékos szoprán. Vidám lélek. Néha hamis, de csak a tréfa kedvéért.

– *Kérem, segítsen! Ha elfelejtenek, szertefoszlok a homályban. Nagyon fázom, és félek.*

Csengő, angyali szoprán! Csak nekik lehet ilyen hangjuk. Várjunk csak, ez egy kisfiú... már értem; hát nem erre esküdtél föl öreg? Lelkeket menteni, ítélkezés nélkül! Eltaszítod a segítséget kérőket? Ha kétely lappang a szívedben, hiába hangoltál, hiába építkeztél, hiába éltél, senkin nem segítettél, csak Isten nevében papoltál. Erre a feladatra készültél egész életedben. Adj még erőt, Uram és bátorságot, hogy beteljesíthessem!

– Rendben, megteszem, amit kérnek. Amúgy is kiverték az álmot a szememből. De, előbb tudni szeretném, hányan vannak? Csak a rend kedvéért, hogy jól számoljam-e?

– *Tizen. Négy nő, egy leánka, négy férfiember és egy legénke.*

Öreg, bölcs hang, tisztán cseng, mint a kristály. Ismerős szóhasználat, várjunk csak, a székelyeknél hallottam ezt, mikor náluk jártam.

– *Jól hallotta. Így mondtuk, így maradt.*

– Ha már utolsónak így megfelelt, akkor legyen az első, aki elmeséli a történetét. Kezdhetjük, aztán majd kiderül, mit húztunk föl abból a kútból, gyöngyöt, avagy békát.

Partikolbász

TŰZÖN ÁT

Az éjszakai eget kémlelem. A holddal szemezek. Válaszokat keresek. Azt remélem, tőle megkapom, hisz folyton kísér – sokszor kísért. A szemkontaktust egy udvariatlan felbő zavarja meg, ahogy közénk úszik. Így a válasz, mint mindig, most is elmarad. Csaldóttan visszafordítom arcomat, és ekkor eszembe jut egy bölcs tanács: – kívülről nem kaphatsz semmit, mindent magadban bordonzol, amire szükséged van – míg próbálok fölfogni értelmét, a zsákomban kotorászom egy falat kenyérért.

Elmémben válaszok után kutatok, de ott, csak a mögöttem hagyott út kanyarog. Mint a film szalagját, mikor újra és újra az elejére futtatják, tekerem szüntelen. Látom, hogy haladt előttem, miként húzott maga után. Hajtottak a sorok közt megbújó teóriák, mint lángok a falon, mágikus erővel hatottak rám. Egyenes, kanyargós, elágazásokkal teli, sínek mellett futó, erdei ösvény vagy kavicsos emelkedő, mindegy volt. Csak mentem, meneteltem, olykor futva menekültem. Számtalanszor váltottam a rongyosra gyűrt láb-

*beliket, hordtam sokféle ruhát, színeset, feketét; még maradt egy, rajtam, ez a fehér, ami-
ben itt ülök egy barlang mélyén.*

Hideg fények tapogatóznak az arcom redőin. Nem tudok tovább írni, elgémberedtek az ujjaim. A naplót leteszem magam mellé. Melegségre vágyom. Dobok egy kövér fahasábot az álmos tűzre, és fázósan összehúszom magamon a takarót. A fölérősödött szél beszökött, és megcsapja a lángnyelveket. Hajlongnak, tekergőznek, nyújtóznak, mint, aki álmából ébred. Megbolygatom kicsit a parazsat; mindig ugyanazzal a begyakorlott mozdulattal, ahogy gyerekkoromban tanultam. Emlékszem, milyen izgatottan szaladtam a sparhelt felé, mikor apu a konyhában fa után nyúlt. Már előre mosolygott, tudta, hogy észreveszem, ha nem, hát utaló szavakkal rásegített. Élvezte a játékot ő maga is. Tisztes távolságban, ahogy tanították, leguggoltam úgy, hogy pontosan a tűzhely ajtaja előtt legyenek. Mozdulatlanra dermedve vártam, hogy kinyissa végre, és én a tűz szemébe nézhessek. Az izgalmat fokozta, ha szikrák pattantak ki a konyha kövére. Ilyenkor pusztá kézzel egyenként fölkapta a vörösen izzó haragos darabokat, és a tenyerében rázogatta, dobálta, fújogatta. Közben én gombóccá meredve kuksoltam rémulten. Elképzelni se tudtam, hogy nem fáj neki. Csak nevetett, aztán hirtelen visszadobta őket, és becsukta az ajtót. De én még akkor is tágra nyílt szemekkel, hol őt, hol a sparheltet néztem. Csodáltam, ahogy játszott a tűzzel.

A barlangom tüze nagy ropogással feléled. A lángok falra vetülő árnyjátéka megragadja figyelmemet. Most is ugyanolyan meredten bámulom ezt a bűvös táncot, mint kislány koromban. Sokáig nézem rezzenéstelenül. Lassan felemészti a bennem kavargó érzéseket. A testem elernyed, meggörnyed a hátam. Szűkül a rés. Lecsukódik a szemem, de pillám mögött, a tűz képe most is eleven. Látom, ahogy táncol, vígan, kecsesen, s néha vadul, ha a szél erősen fölfordul. Az árnykép egyre növekszik előttem és bennem. Tágul a tér. Már a falakon terjednek. Lassan, oldalról közelítve, remegve, lebegve bekerítenek. Hívnak keringőre, és én nyújtom a kezem. Érinteni, megfogni vágyom! S mire e gondolat magját elvetem, mint veszett vad tombolok a tűzben. Meztelen talpam égeti a parázs, de, a fejem büszkén fölszegem, kezeimet a lángtengerbe merítem! Könnyeimet nyelve nevetek: a tűzzel táncolok, emberek! Szédít ez a forgás, a testem lázálom foglya, reszket és verejtékeznek. Érzem, ezt az ájulást kivédeni nem leszek képes. Ösztönösen nyúlok támasz után, de kezeim csak a semmit markolják. Zuhanok. Elképzelni se akarom, milyen lesz a vége, pedig hányszor ábrándoztam felőle! Igaz, hogy, lángok közt, mint Főnix hamvaiból újjászületve vágytam felröppenni, de most, hogy teljesül, félek. *Kívülről nem kaphatsz semmit, mindent magadban hordozol...* – hallom fejemben ismétlődni a mondatot, és mivel más reményem nincs, ebbe kapaszkodom. Magamban hordozom, bennem van! Görcsösen igyekszem megfejtetni a rejtvényt, s mire karnyújtásnyira érek a végtől, egy kislány hangja szól hozzám a mélyből: – Engem keresel? Késő – villan át agyamon a felismerés, és a zuhanás véget ér.

Ismerős illatokat hoz felém a szél. Anyu kenyeret süt! – már nyargalok is a rétről befelé, ahogy csak a lábam bírja, nehogy lekéssem, mikor kinyitja a kemence ajtaját. Az udvaron majdnem orra esek egy gödörbe, amit Buksi ásott. Ez a buta kutya! Eltemeti a csontot, aztá' elfelejti, hová. Most mindehun gödrök vannak. Észrevesz. Abbahagyja az ásást, szalad utánam, kering körbe-körbe körülöttem, és folyton rám ugrál. Azt hiszi, játszani akarok. Mérgeges lesznek: – Buksi, haggyámá'! Nem látod, hogy sietek!?! Nem nyugszik, lohol utánam. Előre nézek, fölmérem a távolságot. Már csak a cse-resznyefa alá dobott hintát kell kikerülnöm, és ott is vagyok. Nagyon figyelek a lábam elé, nehogy a kötelébe gabalyodjak. Tegnap kirepültem belőle, mer' nagyon gyorsan hajtottam. Annyira nagyon sírtam, mer' megütöttem a térdemet. Sok kicsi hegyes kavics állt ki belőle, meg a tenyeremből is. Amikor kiszedtem, úgy vérzett! Anyu lemosta és ráöntött valamit, ami nagyon csípett. Leszedte a hintát, büntetésből nem ülhettek rá egy ideig. Még mindig fáj a térdem, de rohanok tovább a sütőkonyha felé. A futástól kimerültem, megtámaszkodom az ajtófélfába. Sikerült! Nyitva van. A kemence belseje tele villogó parázzsal! Olyan, mint egy szikrázó varázsszőnyeg! Alig bírom levenni róla a szemem. Anyu egy friss, meleg kenyércsücsköt nyújt. A csücsköt igen szeretem, és az illata is jó, de most nem kérek. Tegnap este, mikor apu az égő paraszakat visszadobálta sparheltbe, elhatároztam, ha törik, ha szakad, egyet én is megfogok. Egész éjjel nem tudtam aludni, folyton ezen járt az eszem. Apu elalvás előtt egy beteg kiscsikóról mesélt, aki attól gyógyult meg, hogy paraszat evett, és utána még az égbe is fölrepült. De én a tűz közelébe se mehetek egyedül, mer' még kicsi vagyok. Mindig ezt mondják a bátyáim is. Pedig ők se sokkal nagyobbak, csak éppen annyival, hogy elérik a gyufát. Titokban gyújtanak tüzet, pedig én tudom, hogy azt nekik se szabad. Sose engednek oda, mikor játszanak vele. A múltkor tanultunk egy mondókát: kés, villa, olló, gyerek kezébe nem való! A gyufa nincs benne! Akkor azt mégis lehet? De, akkor azt mér' teszik olyan magasra, hogy ne érjem el? A mese alatt arra gondoltam, hogy, ha a kiscsikó még repülni is tudott a parázstól, akkor az én térdemet biztos meggyógyítja.

– Beviszem a kenyereket, menj játszani Buksival! – mondja anyu. Azzal ráhúzza a zárat a kemence ajtójára. A szoknyám szélét fogom, illegek-billegek, és szófogadón nagyokat bólogatok. Anyu elindul a ház felé. Figyelem, míg el nem tűnik a bejárásban. Buksi is érti a játék szót, rohángál egy kört az udvaron, aztán visszaliheg hozzám. Fejét jobbra-balra forgatja, kérdően néz rám. Én is forgatom a fejem, ami nálam nem jelent. Elindulok a kemence csukott ajtójához. Lépésről, lépésre, óvatosan. Amikor odaérek, a résen kukucskálok befelé. Buksi mozdulatlanul figyel mögöttem. Nyúlok a fogantyú után. Sokszor láttam, anyu hogyan nyitja ki, és most én is úgy csinálom, de meg se mozdul. Épp, hogy elérem az ujjaimmal, erőlködve tolom föl. Na, végre! Az ajtó kinyílik. Gyorsan behunyom a szemem, mer' megcsap a meleg. Buksi elkezd morgó hangokat adni, vinnyogva hátrál, de a szemét nem veszi le rólam. Először lassan, kicsit előrehajolok, benyúlok a kemencébe, hogy kivegyek egy paraszat, de nem érem el. Buksi figyelmeztetőn ugatni kezd; rá se hederíték. El vagyok keseredve, hogy nem sikerült. Azér' se adom föl! Bemászok! Próbálok fölkapaszkodni, de nem sikerül

a lábamat olyan magasra emelni, hogy rá tudjak térdelni a kemence szélére. Tényleg kicsi vagyok. Szomorkodva lehajtom a fejem, és ekkor meglátok egy kis farönköt a sarokba. Erre rá tudok állni, éppen jó lesz! Megpróbálom fölemelni, de túl nehéz. Buksi már folyamatosan ugat. Jaj, most mit csináljak? Ráülök a fára, könnyökömet a térdeimre teszem, államat az öklömre támasztom. Nagyon gondolkodom, hátha eszembe jut valami. Amikor a fűrészés bácsi eljön hozzánk, ilyen nagy fakarikákat vág, és azok mindenfelé szétgurulnak a fészernél. Kitaláltam! Lelkendezve fölállok, és a lábammal meglököm a farönköt, ahogy a felnőttektől láttam. A padló sima, a nagypapa csinálta ilyenre, ő ehhez nagyon ért. A fadarab a kemence ajtaja elé gurul. Ráállok az egyik lábammal, de igen mozog alattam. Gyorsan leugrom róla. Buksi veszettül ugat, úgy, mint, amikor a nagy víz ott volt a kertünkbe, és az egyik bátyám halakat keresett, de csak egy siklót fogott. Újra megpróbálok fölállni a gurulós fára. A kezeimmel egyensúlyozok, így sikerül rajta maradnom, de azér' billegek. Nyúlok a kemence felé, mikor meghallom anyu közeledő hangját: – Mér' ugatsz Buksi? Mi baj? Buksi már veszettül morog, forog a sütőkonyha bejárata előtt, és úgy vinnyog, mint, amikor télen tyúkot lopott a róka. Hangos dördüléssel csapódik az utcai ajtó. Apu hazajött! Ebből baj lesz. Megijedek, elveszítem az egyensúlyomat, és fejjel előre beesek a kemencébe. A tenyerem a parázsszönyegen. Éget! Még hallom, ahogy apu kiált: Vigyázz! A kislány!

Testem verejtékben úszik, levegő után kapkodok. Megint ez a forróság a bensőmben. Fájdalmasat kiáltok és fölkapom a kezem! Kipattan a szemem. Nem tudom, hol vagyok. Körülöttem sűrű homály, csak a hamu alatt izzik még a parázs.

Zsirtartó disznó